

Vlaams
Parlement

ingediend op **580** (2015-2016) – Nr. 1
16 november 2015 (2015-2016)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Manuela Van Werde

over de onpartijdigheid van de VRT

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Bart Caron.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Ann Soete, Wilfried Vandaele, Miranda Van Eetvelde, Herman Wynants;

Caroline Bastiaens, Karin Brouwers, Sabine de Bethune, Joris Poschet;

Lionel Bajart, Jean-Jacques De Gucht;

Yamila Idrissi, Katia Segers;

Bart Caron.

Plaatsvervangers:

Kathleen Krekels, Bart Nevens, Ludo Van Campenhout, Karl Vanlouwe, Manuela Van Werde, Peter Wouters;

Cindy Franssen, Tinne Rombouts, Koen Van den Heuvel, Johan Verstreken;

Rik Daems, Francesco Vanderjeugd;

Tine Soens, Freya Van den Bossche;

Imade Annouri.

INHOUD

I. Toelichting	4
II. Bespreking.....	8
Gebruikte afkortingen	13

Op donderdag 8 oktober 2015 hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een hoorzitting over de onpartijdigheid van de VRT.

I. Toelichting

Luc Van den Brande, voorzitter van de raad van bestuur van de VRT, licht toe dat de openbare omroep op basis van het Cultuurpact naar onpartijdigheid hoort te streven. Binnen het Vlaamse mediabestel moet de VRT de belangrijkste garantie zijn op onpartijdige en waarheidsgetrouwe informatie. In een open en pluralistische samenleving moeten evenwel tegengestelde opvattingen een plaats kunnen krijgen.

Vermits de onpartijdigheid soms in twijfel wordt getrokken, hebben voorzitter en raad van bestuur aan de directie gevraagd om die grondig te laten onderzoeken. De BBC heeft enige tijd geleden trouwens een vergelijkbaar onderzoek uitgevoerd. De vraag is vooral hoe men de kwaliteitsnorm hoort in te vullen.

Ooit werd de aandacht van de openbare omroep voor diverse strekkingen gechronometreerd door externen.

De verschillende spelers binnen de openbare omroep hebben wel degelijk eigen opvattingen. De vraag is hoe men daarmee omgaat. De opdracht van de openbare omroep mag niet op een encyclopedische manier worden ingevuld. Het is vooral belangrijk om niet systematisch partijdig te zijn tegenover bepaalde groepen.

Er zijn drie externe onderzoeken gebeurd. De eerste vraag, waarin zes academici zich hebben verdiept, betrof de definitie van het begrip onpartijdigheid. Voor de tweede vraag, namelijk hoe de luisteraars en de kijkers dat ervaren, werd een onderzoek gedaan bij de mediagebruikers. De derde vraag was hoe de opiniemakers in het sociaal-economische en politieke veld dit zien.

Vanuit de drie benaderingen was er een eensgezind aanvoelen dat de openbare omroep bewust naar onpartijdigheid streeft. Blijkbaar heeft men veel vertrouwen in de informatie en duiding van de openbare omroep, zeker op belangrijke momenten zoals verkiezingsperiodes.

Een bredere vraag is welke plaats de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement willen toekennen aan de openbare omroep. In tegenstelling tot andere mediaspelers heeft de openbare omroep namelijk een eigen opdracht die de politiek haar toekent.

Thomas Coppens, medewerker van de Studiedienst van de VRT, overloopt de verschillende stappen. In de eerste plaats heeft men het begrip onpartijdigheid duidelijk willen definiëren. Zes academici van verschillende disciplines en verschillende universiteiten hebben geprobeerd om die vraag te beantwoorden. Concreet werd aan de onderzoekers gevraagd of de definitie uit het onderzoek van de BBC ook bruikbaar is in de Vlaamse context. Uiteindelijk werden aan de definitie enkele puntjes veranderd.

In november en december 2014 werden op basis van deze definitie drie parallelle onderzoeken gevoerd. Aan de Universiteit Antwerpen werd gevraagd dat de experts die de definitie mee hadden opgesteld, aan de hand daarvan de VRT zouden evalueren. Het onderzoeksbureau WHY5Research kreeg de opdracht de visie van de mediagebruikers ter zake te onderzoeken. Aan de VUB werd gevraagd om dertig opiniemakers uit het politieke en het sociaaleconomische veld en uit alle erkende levensbeschouwingen te bevragen. De VRT heeft het

onderzoek dus in gang gezet en begeleid, maar ze heeft de definitie niet opgesteld en heeft de onderzoeken niet zelf uitgevoerd. De VRT heeft een synthese gemaakt op basis van die drie onderzoeksrapporten. De synthese bevat de gemeenschappelijke punten die in de drie onderzoeken aan bod zijn gekomen. De opmerkingen van mediagebruikers, opiniemakers en experts die niet gedeeld werden door anderen, werden niet weerhouden in de synthese. De directie Informatie heeft op basis van die synthese een actieplan opgemaakt.

Alle experts waren het erover eens dat een objectief meetbare onpartijdigheid niet bestaat.

Het begrip onpartijdigheid bevat drie belangrijke elementen:

- ten eerste heeft elke beslissing een impact op de gasten die men uitnodigt, de manier waarop men ze aanspreekt en het precieze woordgebruik;
- verder moeten alle opinies in de Vlaamse publieke ruimte aan bod komen;
- ten slotte moeten de opinies altijd geduid worden. Het is niet de bedoeling om alle strekkingen ongefilterd aan bod te laten komen.

Als algemene conclusie werd eerst het belang van onpartijdigheid benadrukt. Het vertrouwen van de mediagebruikers in de VRT heeft te maken met de impliciete veronderstelling dat de VRT inderdaad onpartijdig is. Onpartijdigheid is niet alleen belangrijk voor de informatieopdracht, maar voor álle programma's. Het blijkt soms echter een relatief begrip te zijn. Een hevige fan van een bepaalde voetbalploeg kan wellicht moeilijk onpartijdig commentaar geven bij een wedstrijd van die ploeg. Ook de keuze van verhaallijnen in Thuis kan blijk geven van partijdigheid. De grenzen zijn echter niet voor alle programmagenres dezelfde.

De evaluatie in de drie onderzoeken is eigenlijk vrij tot heel positief. De VRT is zich bewust van haar opdracht op het vlak van onpartijdigheid. Iedereen ziet er echt dat de VRT inspanningen doet om onpartijdig te zijn. Alle opinies komen aan bod. Eventuele fouten ervaren de onderzoekers niet als een bewuste strategie.

De experts, opiniemakers en mediagebruikers hebben duidelijk aangegeven dat de VRT veel inspanningen doet om duiding te geven.

Over het algemeen scoort de VRT dus vrij goed, maar er blijven aandachtspunten.

Het eerste betreft de bewuste omgang met onpartijdigheid. Men moet aanvaarden dat niemand echt onpartijdig is: iedereen heeft een mening, een referentiekader en een eigen invalshoek. Dat heeft wel een aantal implicaties. Ten eerste moet men zorgen voor een diverse samenstelling van de redacties, zodat er mensen samenwerken die op een verschillende manier naar de wereld kijken. Dat betekent ook weer niet dat er in elke redactie een liberaal, een christendemocraat en een socialist hoort te zitten. In een redactie moet er wel diversiteit zijn van mannen en vrouwen, jongere en oudere medewerkers, mensen die opgegroeid zijn in de stad en op het platteland en mensen van diverse sociale achtergronden. Er moet ook plaats zijn voor nieuwe Vlamingen.

Als men aanvaardt dat mensen partijdig zijn, moet men daar binnen de redactie ook openlijk kunnen over praten. Ze moeten kunnen aangeven dat ze zich bij een bepaald onderwerp bijzonder betrokken kunnen voelen. Dat kan een reden zijn om het onderwerp door iemand anders te laten behandelen, maar het kan ook juist een meerwaarde zijn. In dat geval is het wel goed dat er een tweede persoon aanwezig is zonder diezelfde persoonlijke betrokkenheid. De redactie kan die keuze echter alleen maken als daarover voldoende openlijk gesproken wordt.

De rollen moeten duidelijk zijn. VRT-medewerkers hebben net als iedereen het recht om een mening te uiten. Het moet echter duidelijk zijn of ze in eigen naam of in naam van de VRT spreken. Vele VRT-medewerkers gebruiken de sociale media voor hun werk. Dan gaat het niet op dat ze daar ook persoonlijke meningen verkondigen.

Ten slotte moet men ook voorzichtig zijn in zijn woordkeuze. Met een ironische opmerking kan men een onderwerp ondermijnen dat nauwkeurig is gebracht.

De VRT hoeft de maatschappelijke consensus niet te volgen. Ze hoeft niet per definitie politiek correct te zijn. Daarover waren experts, mediagebruikers en opiniemakers het eens. De openbare omroep mag controversiële standpunten aan bod laten komen, maar moet dan wel zorgen voor voldoende context en duiding. Vorig jaar was er bijvoorbeeld kritiek omdat Ter zake een Britse IS-sympathisant aan het woord had gelaten zonder daar voldoende duiding bij te geven.

Een belangrijk deontologisch principe is dat van woord en wederwoord. Dat is echter niet genoeg om onpartijdig te zijn. In sommige gevallen kan dit principe zelfs schadelijk zijn voor de onpartijdigheid. Het gevaar bestaat dat men een complex debat reduceert tot twee meningen. Bovendien wekt men de indruk dat beide meningen evenwaardig zijn, wat niet altijd het geval is. Over de evolutie van Darwin bestaat er bijvoorbeeld een wetenschappelijke consensus, terwijl het creationisme een geloofsovertuiging is.

Als men mensen op straat naar hun mening vraagt, mag men dit niet voorstellen als dé publieke opinie.

De VRT doet vaak een beroep op experts om het nieuws te duiden. De experts zijn echter niet geheel onpartijdig. Daarom is het belangrijk om niet altijd dezelfde expert uit te nodigen om een bepaald facet van het nieuws te duiden. Bij de eigen experts van de VRT moet ook duidelijk zijn waarom die op dat vlak als een expert wordt beschouwd.

Informatie en duiding moeten goed afgebakend zijn. Online is dat onderscheid blijkbaar minder duidelijk. Ten slotte moet factchecking een aandachtspunt zijn voor elke dag.

Luc Rademakers, algemeen directeur Informatie van de VRT, legt uit welk gevolg de VRT zal geven aan dit onderzoek. Het beleid rond onpartijdigheid werd in de loop van de jaren opgebouwd. In de dagelijkse werking van de redacties wordt de onpartijdigheid bewaakt door de hoofdredacteur. Bij problemen moet hij een beslissing nemen. Daarnaast zijn er:

- een deontologische adviesraad, die de onpartijdigheid strikt bewaakt;
- een integriteitsbeleid rond de externe activiteiten van de VRT-medewerkers;
- een programmacharterraad;
- een manager beroepsethiek, namelijk Diane Waumans.

In 2012 werden de tien geboden voor het gebruik van sociale media opgesteld, die ook gedeeld werden met de private media. Er zijn workshops georganiseerd rond het gebruik van sociale media. Sinds 2015 is onpartijdigheid opgenomen in de doelstellingen en in het ondernemingsplan van de verschillende radio- en televisienetten. Interne specialisten geven duiding over onpartijdigheid en over de manier waarop men die kan realiseren.

Woord/wederwoord blijft een goede journalistieke reflex, maar is vaak niet genoeg. Er is een informatiecampagne gebeurd rond een nieuwe en meer representatieve expertendatabank. Sinds een paar jaren is er in De zevende dag

ook de rubriek factchecking. Deze is belangrijk om de waan van de dag te doorprikken en om de analyse van de feiten duidelijker te maken. Daarmee kan de VRT het verschil maken. Op deredactie.be maakt men een onderscheid tussen feiten en opinies, maar uit het onderzoek blijkt dat dit nog beter kan.

Op basis van de studie zullen er bijkomende maatregelen worden genomen. In de deontologische code en in het programmacharter zal er een nieuwe definitie van onpartijdigheid worden opgenomen. Voor de medewerkers werden tien richtlijnen voor onpartijdigheid opgenomen. Ook de externe medewerkers zullen zich daaraan moeten houden. Vanaf juni 2015 werden daarover verplichte informatiesessies georganiseerd voor de betrokken journalisten, redacteurs en medewerkers. In de toekomst zullen die onderrichtingen deel uitmaken van de deontologische opleiding van nieuwe medewerkers. Ook de dagelijkse monitoring en rapportering van klachten zal rekening houden met de vereiste van onpartijdigheid. De screenings van programma's zullen in 2016 worden voortgezet. Op deredactie.be zal vanaf het najaar van 2015 een nog duidelijker onderscheid worden gemaakt tussen feiten, analyses en opinies. De analisten en recensenten die op de website actief zijn, moeten beter worden geduid, onder meer met biografische gegevens. De VRT streeft ook naar een grotere verscheidenheid van de gasten. De contactengids van de VRT krijgt een voortdurende inhoudelijke update. De informatie- en praatprogramma's zullen at random worden gescreend op de diversiteit van de gasten.

De tien richtlijnen van onpartijdigheid liggen in het verlengde van de aandachtspunten in de studie. Het voornaamste aandachtspunt is dat de medewerkers kritisch blijven tegenover de informatie die ze ontvangen en tegenover de bronnen die ze gebruiken. Ze mogen zich niet laten gebruiken binnen een bepaalde informatiecampagne. Niemand is onpartijdig. Een bijsturing door de redactie en de eindredactie moet dus mogelijk zijn.

Voxpops kunnen een uitzending kruiden, maar ze mogen niet belangrijker worden ingeschat dan ze eigenlijk zijn.

Het is belangrijk om niet altijd dezelfde mensen te interviewen. Bij programma's die onder tijdsdruk tot stand komen, zijn de medewerkers soms geneigd om vaak dezelfde mensen te interviewen, die stevast beschikbaar zijn en het goed gezegd krijgen. Dat moet men echter voorkomen. Ook de praatgasten moeten trouwens voldoende worden geduid. Het moet duidelijk zijn waarom ze worden uitgenodigd en wie ze vertegenwoordigen.

Elk verhaal heeft verschillende kanten. Daarom is het belangrijk om verschillende mensen aan het woord te laten. Tegenspraak is echter niet altijd erg verhelderend. De realiteit is complexer dan pro en contra.

De VRT mag extreme en zelfs gevaarlijke meningen aan bod laten komen. Ze mag geen enkele tendens in de samenleving verdoezelen. Een belangrijke voorwaarde is echter een toegankelijke duiding en contextualisering.

Eigen politieke of controversiële standpunten horen niet thuis in een uitzending. Zelfs het inleiden of afronden van een programma of interview moet zo onpartijdig mogelijk gebeuren. De mening van de medewerker mag nooit de onpartijdigheid van de VRT in het gedrang brengen.

Het opleidingsplan over onpartijdigheid is momenteel in uitvoering. De leidinggevenden van de VRT hebben de onpartijdigheid formeel meegekregen in hun doelstelling. De informatiesessies rond onpartijdigheid zijn verplicht. De rapporteringen en de screenings zijn niet vrijblijvend. Indien nodig worden de medewerkers zo snel mogelijk aangesproken op incidenten die verband houden

met hun onpartijdigheid en wordt er meteen actie ondernomen. Ook de externe productiehuisen die samenwerken met de VRT moeten aan die regels voldoen.

Luc Van den Brande benadrukt ten slotte dat de tien richtlijnen geen keurslijf vormen, maar een code voor de medewerkers.

Deontologische kwesties leiden vaak tot discussie, het gaat om soft law. Dit heeft te maken met de manier waarop men zijn taak probeert te vervullen.

De VRT-voorzitter besluit dat de openbare omroep zich kwetsbaar heeft opgesteld door dit onderzoek te laten verrichten. Onpartijdigheid is geen eenvoudige zaak. De VRT wil er echter een goede invulling aan geven.

II. Bespreking

Katia Segers is blij met deze resultaten. Daaruit blijkt dat de VRT een baken wil zijn van professionaliteit, kwaliteit en onpartijdigheid. Vandaag vervult de omroep haar rol correcter dan in de jaren vijftig, toen de seconden werden geteld dat de respectieve partijen aan het woord waren.

Nu werkt de VRT op verschillende manieren aan haar onpartijdigheid. Er is een redactiestatuut voor de medewerkers. De VTM heeft dat voorbeeld trouwens gevolgd. Er zijn ook programmacharters, richtlijnen en gedragslijnen.

De resultaten van deze studie bewijzen dat de publieke omroep zich sterk bewust is van de verantwoordelijkheid als rolmodel. *Katia Segers* hoopt dat het hardnekkige cliché over het rode VRT-bastion, dat leeft bij een deel van de bevolking en bij een aantal actoren aan de rechterflank, eindelijk de wereld uit kan. Dat is namelijk heel demotiverend voor het VRT-personeel.

Uit het onderzoek bij de BBC onthoudt *Katia Segers* dat journalisten zich in onzekere tijden afvragen hoe kritisch ze mogen zijn. Vanuit die angst hebben ze de neiging tot overcompenseren. Daarom wil ze van de heer Rademakers vernemen wat de VRT vandaag doet om het personeel op dat vlak te ondersteunen.

Het commissielid hecht veel belang aan de diversiteit van de uitgenodigde experts. Mensen die gemakkelijk bereikbaar zijn en bekend staan om hun goede quotes, zullen vaker aan bod komen. Vrouwelijke experts zijn ondervertegenwoordigd. Zij kunnen nochtans een belangrijk rolmodel zijn. In welke mate wordt er gewerkt met de databank van vrouwelijke experts?

Op de vertrouwensranglijst zou de VRT op de vijfde plaats komen, na de medische sector, het onderwijs, de brandweer en de ziekenfondsen. Kwam dat ook aan bod in het kwalitatieve onderzoek van WHY5Research?

Karin Brouwers stelt vast dat het onderzoek geen grote problemen met de onpartijdigheid binnen de VRT aan het licht brengt. Het lid veronderstelt wel dat het nodig was om een en ander op punt te stellen, zoals nu is gebeurd met de tien praktische richtlijnen voor de medewerkers. De reeds bestaande deontologische regels worden verder aangevuld. De CD&V-fractie vraagt zich af of de zelfcontrole door de journalisten onderling voldoende is. Is er geen nood aan een onafhankelijk platform van externe experts, dat bepaalde klachten nader kan onderzoeken?

Elke dag is er heel veel nieuws. De selectie is dan ook belangrijk. Uit recent onderzoek is gebleken dat de huidige twintigers en dertigers de toekomst somber

bekijken. Karin Brouwers brengt dit in verband met de vele negatieve berichten en beelden in de media. Vlaanderen is welvarend, maar dat komt in de media weinig aan bod. Brouwers polst daarom of het onderzoek ook aandacht heeft besteed aan de vraag welk nieuws men brengt.

Ze vindt het nieuws soms versnipperd. Het journaal geeft een eerste inleiding tot het onderwerp, en de duiding komt pas achteraf, bijvoorbeeld 's avonds laat in Ter zake, als veel mensen al slapen. Hoe wil de VRT de mensen in de toekomst een zo breed mogelijk beeld blijven geven?

Uit het onderzoek is gebleken dat de VRT bijzonder weinig nieuws over Wallonië brengt. Wil ze daaraan iets doen?

Karin Brouwers benadrukt het belang van de negende richtlijn dat eigen politieke of controversiële standpunten van de VRT-medewerkers niet in een uitzending thuishoren. Sommige zaken liggen heel moeilijk bij de kijkers en luisteraars. In dit verband is de woordkeuze van de journalisten heel belangrijk.

Lionel Bajart gaat in op de achtste richtlijn: dat journalisten moeten verduidelijken wanneer het om een extreme mening gaat. Hij vraagt zich af wat de definitie is van een extreme mening. Hij vreest dat men een mening zal marginaliseren door aan te geven dat ze extreem is.

Het lid kan instemmen met de gedachte dat het vooral gaat om een streven naar onpartijdigheid. Hij vraagt zich af hoe men het actieplan wil blijven actualiseren. Hoe vaak zouden de informatiesessies voor het personeel hernomen worden?

Manuela Van Werde heeft bijna dertig jaar met plezier voor de VRT gewerkt en vreest dat zijzelf in die zin niet onpartijdig is. De N-VA-fractie is blij dat uit dit onderzoek blijkt dat er binnen de VRT inderdaad een cultuur van onpartijdigheid heerst. Toch heeft Manuela Van Werde enkele bedenkingen, bijvoorbeeld over het feit dat in liften van de VRT affiches van Hart boven hard hangen.

Manuela Van Werde vraagt zich ook af hoe men omgaat met de aangeleverde content. Het is bijvoorbeeld moeilijk om de deontologische code toe te passen op beelden die mensen op straat hebben gemaakt met hun gsm.

Van bepaalde bijdragen, onder meer de vluchtelingenactie, kan men zich afvragen of ze niet als opiniërend moeten worden gezien.

Bart Caron is blij met de resultaten van dit onderzoek en met de voorgestelde aanpak. De stemmingmakerij rond de VRT wordt blijkbaar weerlegd door een divers samengestelde groep mensen.

Bart Caron vraagt zich af of het harde, kritische interview niet onder druk zal komen te staan met dit streven naar onpartijdigheid. Hij zou het betreuren als het streven naar onpartijdigheid zou leiden tot vervlakking.

Zullen de stappen naar verbetering op een systematische manier worden gecoacht? Stelt men tijdens de opleidingen ook vast dat sommige mensen hardleers zijn?

Leeft deze problematiek ook in het buitenland? Wat is de positie van de VRT in Europees verband?

Luc Rademakers refereert aan het bekende transformatieplan van de VRT-directie, dat uitgaat van een budgettair kader en van een noodzakelijk geachte transformatie. Dat plan zegt dat informatie, nieuws en duiding kernopdrachten

blijven van de VRT. De kwaliteit van de journalistiek van de VRT mag zeker niet onder druk komen. In moeilijke economische omstandigheden doet men wel meer een beroep op de creativiteit van de medewerkers. Dat biedt mogelijkheden tot verandering. De kwaliteit van de journalistiek komt daardoor niet in het gedrang.

Luc Rademakers geeft toe dat het gemakkelijker is om mannelijke gasten in de studio te krijgen, zeker in de avondlijke uren. De programmamakers proberen zichzelf op dat punt te corrigeren. Ze proberen om ook gekleurde gasten en vrouwen aan bod te laten komen. Dit is echter nog voor verbetering vatbaar. De VRT moet daarop toezien.

De algemeen directeur beseft dat de selectie van het nieuws een onpartijdigheidsaspect heeft.

Het is de opdracht van de openbare omroep dat ze binnen een aantal maatschappelijke domeinen informatie en duiding brengt. Ze heeft de bedoeling de mediagebruiker te informeren over de complexer wordende samenleving, zodat die sterker in het leven staat.

De spreker stelt vast dat de belangstelling voor Wallonië in Vlaanderen maar beperkt is, waar de VRT dan ook rekening mee houdt. Wallonië wordt echter niet vergeten. Binnen de constructieve journalistiek worden de fenomenen die zich in Vlaanderen voordoen, zoveel mogelijk in een bredere context geplaatst. Op die manier probeert de VRT ook Wallonië te betrekken.

De externe platformen waar Karin Brouwers om vraagt, bestaan eigenlijk al. Luc Rademakers verwijst naar de Raad voor de Journalistiek, de VRM en de Vlaamse ombudsman.

Men kan meningen pas als extreem duiden als die kwalificatie geen twijfel lijdt.

De actualisering van het actieplan zal worden verwerkt in de informatiesessies, die steeds worden herhaald. Voorts zijn er de generieke informatiesessies over deontologie.

De VRT ziet er wel degelijk op toe welke affiches in haar gebouwen terechtkomen. Binnen de huidige onzekerheid over de toekomst van de omroep moet men wel de expressie van bepaalde emoties toelaten, zonder echter de onpartijdigheid in het gedrang te laten komen.

Manuela Van Werde is het daar niet mee eens. Ze vindt dat er in een openbaar huis, en zeker in de liften, geen affiches van vakbonden mogen hangen. Die duiden op een grote partijdigheid.

Luc Rademakers antwoordt dat emoties in een beperkte mate aan bod kunnen komen.

Tim Raats, senior researcher van iMinds-SMIT, vult aan dat de meeste stakeholders beaamden dat de VRT voldoende regels en deontologische codes heeft. Belangrijk is vooral de journalistieke cultuur waarbinnen dialoog en interne kritiek mogelijk zijn.

De keuze van de nieuwsitems heeft te maken met bredere tendensen die ook spelen bij de pers en bij commerciële omroepen.

De stakeholders menen dat de VRT de standaard moet zetten en de stemmen aan bod moet laten komen die in de andere mediakanalen onvoldoende aan bod komen.

De situatie in het buitenland is verrassend gelijklopend. Publieke omroepen hebben sinds hun ontstaan een moeilijke band met het begrip onpartijdigheid, onder meer door hun link met de politiek. Dat geldt ook voor de Duitse publieke omroepen en voor de BBC. Er is in elk geval geen systematische bias naar links of naar rechts. Een recent onderzoek over de BBC toont aan dat journalisten in tijden van crisis soms overcompenseren, maar in andere onderzoeken wordt dat dan weer genuanceerd.

Tom Meere, directeur Qualitative Research van WHY5Research, stelt dat de VRT in zijn onderzoek niet vergeleken werd met brandweer of politiek. Er werd wel een vergelijking gemaakt met andere mediaspelers. Daaruit blijkt dat mensen van alle leeftijden en van alle opleidingsniveaus de VRT consequent zien als de meest onpartijdige bron voor nieuws en informatie. Onpartijdigheid wordt weinig expliciet benoemd door mediagebruikers, maar wel door mensen die actief zijn op sociale media.

Luc Rademakers denkt dat het harde interview niet in gevaar komt. Momenteel bestaat daarvoor weliswaar geen specifiek programma. De VRT wil voor verschillende vormen van interview kiezen in verschillende omstandigheden, eventueel zelfs binnen hetzelfde programma.

Luc Van den Brande benadrukt dat er in het voorliggende transformatieplan, ondanks de budgettaire situatie, niet gekort wordt op informatie en duiding. Dat behoort namelijk tot de essentie van de opdracht van de openbare omroep. Een publieke omroep kan volgens bepaalde medespelers echter te sterk staan en bedreigend worden. Informatie, duiding en cultuur zijn belangrijk, maar ook ontspanning en sport behoren tot de wezenlijke opdrachten van een openbare omroep. Gezien het budgettaire kader zullen bepaalde aanpassingen in de beheersovereenkomst noodzakelijk zijn. Ofwel kent men de openbare omroep een belangrijke plaats toe en moet die ook over de nodige middelen beschikken. Ofwel doet men dat niet, maar dan moet men het ook duidelijk zeggen.

Men levert heel wat inspanningen om de diversiteit te garanderen, maar die inspanningen blijven noodzakelijk. De VRT wil een weerspiegeling zijn van de samenleving, maar dat is niet altijd gemakkelijk. Er is soms ergernis omdat een kleine groep experts al te vaak aan bod komt. Ook die experts moeten een afspiegeling zijn van de samenleving.

Luc Van den Brande erkent dat deontologie, stijl en onpartijdigheid met elkaar te maken hebben, zonder helemaal hetzelfde te zijn. Een stijlprobleem kan de onpartijdigheid wel in het gedrang brengen.

De VRT-voorzitter kan akkoord gaan met de opmerking dat het actieplan voortdurend geactualiseerd moet worden. Hij suggereert om afspraken te maken over affiches binnen de VRT, maar pleit ook voor begrip voor wat het personeel momenteel meemaakt.

Wat de vluchtelingen betreft, kan men zich misschien vragen stellen bij de manier waarop de VRT dat heeft uitgezonden, maar Luc Van den Brande staat er ten volle achter dat de VRT daarvan een focuspunt heeft gemaakt. Dit was namelijk een nooit geziene situatie.

Uit het onderzoek over de BBC is gebleken dat de Britse kijker zich vrij goed kan terugvinden in de veelvormigheid die gebracht wordt door de omroep. Men vindt

het wel storend dat de opinies altijd worden vertolkt door een heel selecte groep van vertegenwoordigers van opinies. Uit die vaststelling heeft men conclusies getrokken.

Manuela Van Werde benadrukt ten slotte dat ze het alleen moeilijk had met de affiches. Haar opmerking betrof niet de affiches die onlangs werden opgehangen, maar de affiches van zes maanden geleden. Ze heeft alle begrip voor de moeilijke omstandigheden waarin de VRT-medewerkers nu verkeren. Bij de transformatie moet de directie het VRT-personeel op de werkvloer zoveel mogelijk ontzien, die mensen werken zeer hard. De besparingen mogen niet uitsluitend daar gebeuren.

Bart CARON,
voorzitter

Manuela VAN WERDE,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

BBC	British Broadcasting Corporation
IS	Islamitische Staat
SMIT	Studies on Media Information and Telecommunication
VRM	Vlaamse Regulator voor de Media
VRT	Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie
VTM	Vlaamse Televisiemaatschappij
VUB	Vrije Universiteit Brussel